

כאשר משפיע על כולם

רגע, חבנים

רגע, חבנים

במקרה בו נטמא הקהל כולו של מקריבי הפסח, או רובו, או שהיו הכהנים טמאים [בטומאת מת], והקהל טהורים, כולם עושים את הפסח בטומאה. אם רק מעט מן הקהל נטמא, מי שטהור- יעשה את הפסח הראשון, והמיעוט הטמא- יעשה את הפסח השני.

גמרא: במצב בו רוב ישראל הבאים להקריב את הפסח- טמאים, והכהנים וכלי השרת- טהורים. או הפוך, רוב ישראל- טהורים, והכהנים וכלי השרת- טמאים, ואפילו אם רוב ישראל והכהנים טהורים אך כלי השרת- טמאים, יעשו כולם את הפסח, בטומאה. על פי הברייתא, גם המיעוט הטהור יצטרף אל העם כולו על אף העובדה שיעשה הפסח בטומאה.

רב חסדא: מדובר על סכין השחיטה בלבד ולא כלי השרת כולם. לומדים זאת מהתורה, שהזכירה את ה"חרב" בסמוך ל"חלל", ללמד שבקשר לטומאת מת חרב היא כחלל. וכך, הסכין מטמאת את האדם האוחז בה. מאחר ושחיטת הפסח נעשית על ידי טמאים בטומאת הגוף, מותר לכל הציבור לעשות את הפסח בטומאה. אבל, במקרה שנטמא הסכין בטומאת שרץ, שאז הוא מטמא רק את בשר הפסח ולא את האדם האוחז בה, הטהורים- יעשו את הפסח, ואילו הטמאים- לא, מאחר והטהורים יישארו בטהרתם. הבשר אומנם מובא בטומאה, אך טומאת הבשר בלבד, שנמוכה היא מטומאת הגוף.

רבא חלק על דברי רב חסדא ורבי יצחק: גם במקרה בו נטמא הסכין בשרץ, הטמאים עושים את הפסח! בפסוק: "...והבשר אשר יגע..." נסמכו שני איסורים בפסוק: אדם טהור, אסור באכילת בשר קודש כאשר הבשר טמא, ואדם טמא אסור באכילת בשר קדוש- מכך למדים שהאיסורים תלויים זה בזה. האיסור על אכילת בשר קודש בטומאת הגוף, אמור רק במקרה שנוהג גם האיסור - לא לאכול בשר קודש שנטמא. במקרה של טומאת הסכין בשרץ- עדיין יאכל הפסח בטומאת הבשר, לכן- אפילו טמאים בגוף מותרים לאכול ממנו.

המשנה גורסת כי במקרה בו רוב העם או רק הכהנים טמאים, עושים כולם את הפסח בטומאה. מנגד, במקרה בו יש מעט אנשים טמאים מתוך הכלל והרוב טהורים- תיווצר הפרדה בין השניים. שאלות טומאה וטהרה ככלל נוגעות פעמים רבות בגבולות ההשפעה וההשלכות של מעשה האחד על השני.

עשנה. נטמא קהל או רובו, או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים - יעשו בטומאה. נטמא מיעוט הקהל - הטהורין עושין את הראשון, והטמאין עושין את השני.

גמרא. תנו רבנן: הרי שהיו ישראל טמאין, וכהנים וכלי שרת טהורין. או שהיו ישראל טהורין וכהנים וכלי שרת טמאין, ואפילו ישראל וכהנים טהורין וכלי שרת טמאין - יעשו בטומאה, שאין קרבן ציבור חלוק. אמר רב חסדא: לא שנו אלא שנטמא הסכין בטמא פת, דרחמנא אפר בבחלל חרב - חרב הרי הוא כחלל, וקא פטמא לגברא. דנעיקרא כי פיתעביד בטומאת הגוף דכרת קא פיתעביד. אבל נטמא הסכין בטומאת שרץ, דבשר הוא דפטמא ליה, לגברא לא פטמא ליה - טהורין עביד, טמאין לא עביד. פוטב יאכל בטומאת בשר בלאו, ואל יאכל בשר בטומאת הגוף שהוא בכרת. אלפא קסבר רב חסדא: טומאה דחוויה היא בציבור. וכן אפר רבי יצחק: טומאה דחוויה היא בציבור. ורבא אפר: אפילו טמאין נמי עבדי. פאי טעמא - דכתיב גוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר. כל היכא דלא קרינן ביה והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל - לא קרינן ביה והבשר כל טהור יאכל בשר. כל היכא דקרינן ביה והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל - קרינן ביה והבשר כל טהור יאכל בשר.

על השאלה הזו ממשיכה הגמרא לדון ולהביא דעות נוספות. בין אם העם כולו טהור- על אף קבוצת טמאים קטנה, בין אם הטומאה משפיעה על הבשר בלבד או על העם כולו, שאלות טומאה וטהרה ובוודאי טומאה העוברת בגוף ונדונה כאן, עוסקות בקשר הבלתי נמנע של כולנו כעם אחד על השני. הציווי על הקרבת קורבן הפסח ניתן לכל אחד בנפרד ולכולנו כעם. השיח ההלכתי במקרה הזה, כופה על האדם את ההבנה כי יתכן שגם בניגוד לרצונו, הרוב דווקא כן יכול לקבוע. על מנת לדעת האם הקרבת את הקורבן בטומאה או בטהרה בפסח הזה, עליך להסתכל ימינה ושמאלה. על השכנים, על עבודת הכהנים, על ההוא שהקריב לפניך ואפילו על הכלי אשר שירת את הכהן. שאלות בנוגע לטומאה וטהרה נהיות רלוונטיות ומתעצמות כאשר האדם חי כחלק מחברה, וכאשר הוא בוחר לשים לב להשפעת הסביבה עליו- אפילו בנושאים אישיים כגון אלה שבין האדם לאלוהיו.

השפעה על הסביבה
האם ניתן לבחור
בזה?

